

V. évfolyam, 1. szám, 2012

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Pénzügyi Hírlevél
V. évfolyam, 1. szám, 2012

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Kemény Gábor

Szerzők

Lámfalusi Ibolya

lamfalusi.ibolya@aki.gov.hu

Tóth Kristóf

toth.kristof@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (+36 1) 476-6093

Fax: (+36 1) 217-0984

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (+36 1) 476-3064

Tartalomjegyzék

I. Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
II. Nemzeti támogatások.....	5
III. EU-társfinanszírozással működő támogatások...6	
Új Magyarország Vidékfejlesztési Program, Nemzeti	
Vidékfejlesztési Terv.....	6
Egyéb, uniós támogatásokat kiegészítő nemzeti	
támogatások.....	7
IV. Közvetlen uniós támogatások.....	8
V. Kiegészítő táblák.....	9
VI. A mezőgazdaság hitelállománya2.....	10
VII. Lízing cégek mezőgazdasági kihelyezései.....	12
VIII. Ágazati csódráták.....	15

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

I. Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrár-vidékfejlesztési támogatások 2011. évi előirányzatából az év végéig 462,8 milliárd forint került kifizetésre a gazdálkodók részére. (1. táblázat) Az említett összeg 14,0 százalékát tették ki a nemzeti költségvetés terhére folyósított támogatások, a fennmaradó 86,0 százalék mintegy felét a kizárólag uniós forrásból, másik felét a társfinanszírozásban megvalósuló programok adták.

A 462,8 milliárd forint támogatás az éves pénzügyi keret (591,6 milliárd forint) mintegy 80 százaléka. A főbb támogatási csoportok közül a kifizetés aránya a nemzeti támogatásoknál volt a legmagasabb, 92,5 százalék, miközben a közvetlenül EU által folyósított támogatásoknál 86,4, a vidékfejlesztési programoknál pedig 68,7 százalék volt az arány. Ez utóbbival kapcsolatban azonban meg kell jegyezni, hogy az ÚMVP-ben¹ év közben számottevő előirányzat-bővítés történt.

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások előirányzata és teljesülése, 2011

Jogcím	Aktuális előirányzat	2011	millió HUF
			Előirányzat felhasználása (százalék)
I. Nemzeti támogatások	69 813	64 611	92,5
II. EU társfinanszírozással működő támogatások	296 777	203 824	68,7
Nemzeti Vidékfejlesztési Terv	291	303	104,1
Új Magyarország Vidékfejlesztési Program	278 835	195 854	70,2
I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása	103 384	71 043	68,7
II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése	119 155	93 928	78,8
III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése	37 159	22 850	61,5
IV. tengely: Leader intézkedések	10 635	3 367	31,7
Technikai segítségnyújtás	8 501	4 666	54,9
Halászati Operatív Program	6 083	1 491	24,5
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	11 568	6 176	53,4
III. EU által közvetlenül folyósított támogatások	224 967	194 358	86,4
SAPS + elkülönített cukor és zöldség támogatás	204 003	173 098	84,9
Agrárpiaci támogatások	20 964	21 260	101,4
Agrártámogatások mindösszesen	591 557	462 793	78,2

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Az éves kifizetés 45 százaléka, 208,9 milliárd forint a negyedik negyedévben jutott el a termelőkhöz. Ebből mintegy 136,6 milliárd forint a SAPS támogatás, melynek folyósítása a normál kifizetési rendtől eltérően már korábban, október közepén megkezdődött. További 56,5 milliárd forintot az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program intézkedéseinek keretében kaptak a gazdálkodók. Azon belül

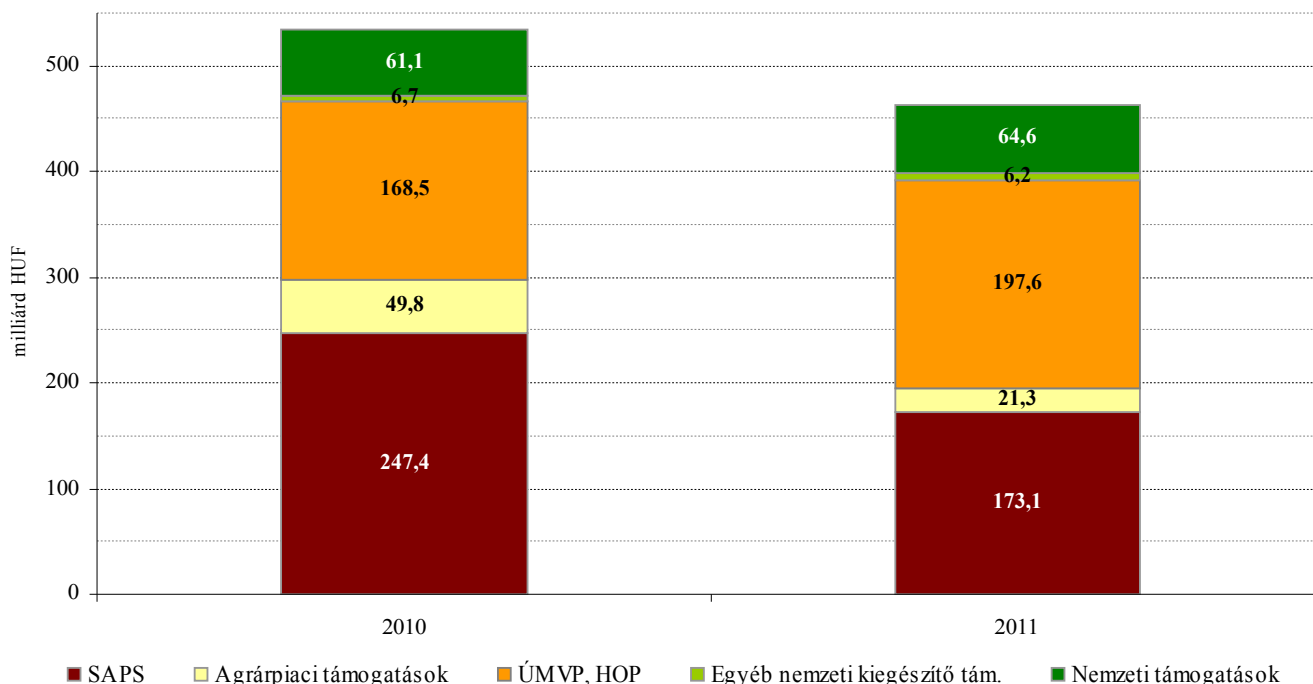
is a II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése érdemel kiemelt, amelyre 2011. utolsó három hónapjában mintegy 32 milliárd forintot folyósítottak, illetve az I. tengely: A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítása, amelyhez kapcsolódóan 16,6 milliárd forintot kaptak az ágazati szereplők.

¹ A kiadványban az elemzett időszakban érvényes elnevezések szerepelnek.

A 2011. évi támogatási összeget az egy évvel korábbival összevetve látható, hogy mintegy 70 milliárd forinttal elmaradt attól. (1. ábra) A vidékfejlesztési támogatások kivételével – melynek összege csaknem 30 milliárd forinttal nőtt – a főbb jogcímek mindegyike csökkent. Érdemi változás a SAPS-nál (74,3 milliárd forint), illetve az agrárpiaci támogatásoknál (28,5 milliárd forint) következett be. Utóbbi a 2010. évi területalapú tá-

mogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatással, illetve a különleges tejtámogatással magyarázható, előbbi pedig az egyenletesebb ütemű kifizetésre történő folyamatos visszaállással, ami azt jelenti, hogy a 2011. évi pénzügyi boríték folyósításának (melynek az uniós kifizetési rend szerint a 2012. június 30-ig kell befejeződnie) a korábbiaknál nagyobb része kerül kifizetésre a következő naptári év elején.

1. ábra: Agrártámogatások főbb jogcímeinek 2010. és 2011. évi kifizetései

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Az év első három negyedében teljesített kifizetések a hazai költségvetést a tervezettnél jobban terhelték. Az utolsó negyedévben folyósított támogatások azonban elsősorban EU alapokból származtak, így végül a forrásarány az

előirányozottnak megfelelően alakult. Az agrár-vidékfejlesztési támogatások 2011. évi összegének háromnegyede származott uniós forrásból, egynegyede a nemzeti költségvetésből.

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2011

Forrás	millió HUF					
	2011. évi aktuális előirányzat			2011. évi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	70 105	0	70 105	64 914	0	64 914
EU társfinanszírozású támogatások	296 486	214 574	81 911	203 521	149 194	54 327
Közvetlen EU kifizetések	224 967	224 967	0	194 358	194 358	0
Összesen	591 557	439 541	152 016	462 793	343 552	119 241

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

II. Nemzeti támogatások

A nemzeti támogatások összege a negyedik negyed-évben mindössze 2,0 milliárd forint volt, így 2011-ben összesen 64,6 milliárd forint került kifizetésre a tervezett 69,8 milliárd forinttal szemben. (3. táblázat)

Nőtt ugyanakkor a folyósított támogatások összege az előző évhez képest, 3,5 milliárd forinttal. (2. ábra)

Azon belül a folyó kiadások és jövedelemtámogatások összege 9,4 milliárd forinttal (benn a top-up 4,0 milliárd forinttal) haladta meg az egy évvel korábbit, miközben kárenyhítésre, valamint árfolyamkockázatok és egyéb EU által nem térített kiadásokra kevesebbet fordítottak.

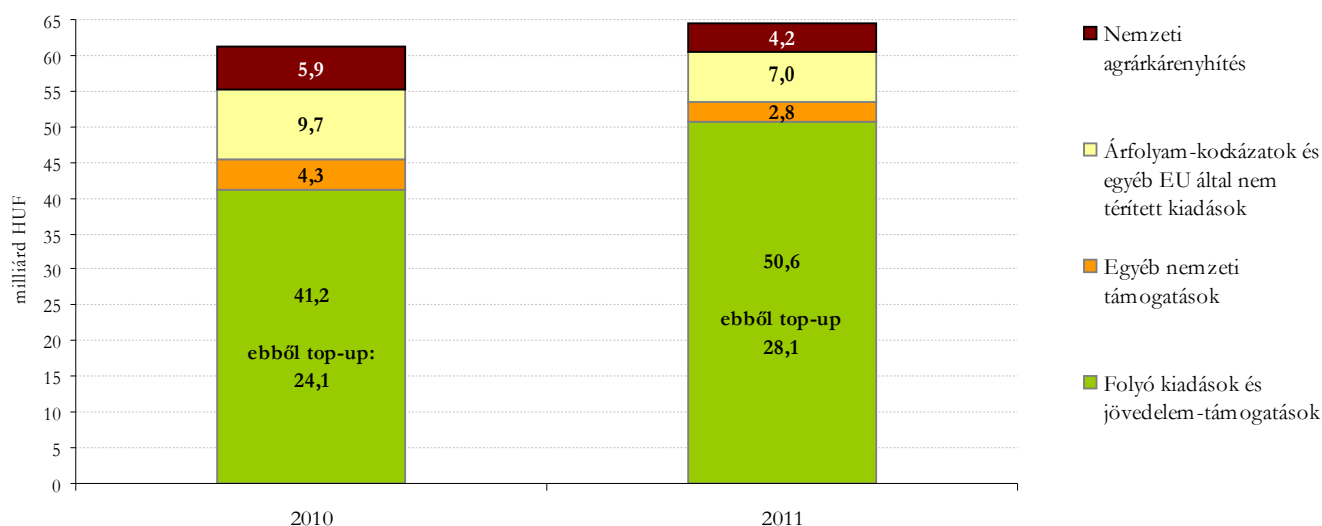
3. táblázat: **Nemzeti támogatások előirányzata és teljesülése 2011**

Jogcím	Aktuális előirányzat	2011
Folyó kiadások és jövedelemtámogatások	53 097	50 629
ebből: <i>top-up</i>	28 598	28 123
Erdészeti feladatok	299	275
Erdőtelepítés támogatása	495	447
Fenntartható erdőgazdálkodás támogatása	185	64
Állattenyésztési támogatások	910	908
Vadgazdálkodás támogatása	8	18
Fejlesztési típusú támogatások	129	117
Nemzeti agrárkárenyhítés	6 365	4 211
Állat- és növénykártalanítás	1 145	971
Árfolyamkockázat és egyéb EU által nem térített kiadások	7 180	6 971
Nemzeti támogatások	69 813	64 611

millió HUF

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

2. ábra: **A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2010 és 2011**

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

III. EU-társfinanszírozással működő támogatások

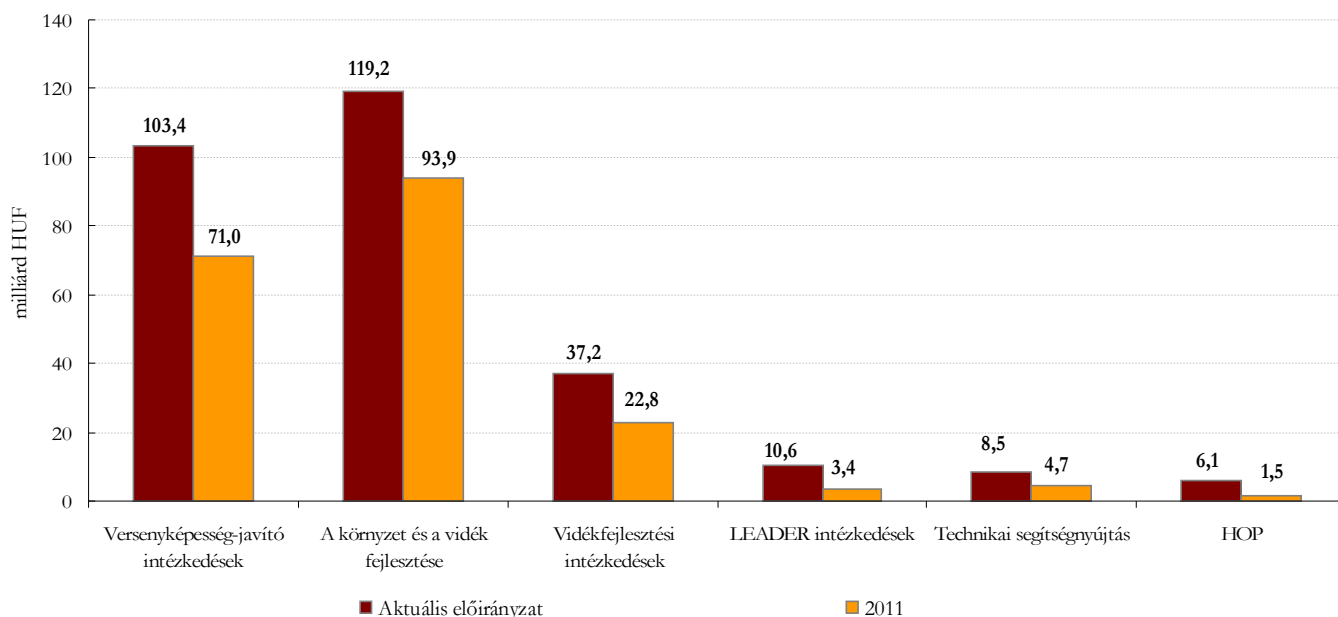
Új Magyarország Vidékfejlesztési Program, Nemzeti Vidékfejlesztési Terv

Az ÚMVP program tervezett előirányzata 2011 utolsó negyedévében többszöri emelkedést követően ismét 45,6 milliárd forinttal bővült, melyből 41,6 milliárd fo-

rint a II. tengelyhez kapcsolódott. A megnövekedett pénzügyi keret (278,8 milliárd forint) az eredeti előirányzat, 192,2 milliárd forint közel másfélszerese.

Az egyes intézkedések közül a keretkihasználás továbbra is a II. tengelynél a legkedvezőbb, 78,8 százalék, és a LEADER intézkedéseknél a legalacsonyabb 31,7 százalék. (3. ábra)

3. ábra: EU társfinanszírozással működő intézkedések keretösszege és kifizetési, 2011

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A korábban (2008-ban) már lezárult NVT intézkedések determinációira. 2011-ben összesen 5,6 milliárd forintot folyósítottak, az ÚMVP I. és II. tengely pénzügyi

keretének terhére Az összeg nagyrészt a mezőgazdasági területek erdősítése intézkedés célját szolgálta (4. táblázat).

4. táblázat: A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv determinációját képező jogcímek

Jogcím	millió HUF					Összesen
	2007	2008	2009	2010	2011	
Az EU környezetvédelmi, állatjóléti előírásainak való megfelelés	0	0	220	5	1	225
Termelői csoportok támogatása	945	2 355	1 762	444	7	5 512
Szerkezetátalakítás alatt álló, félig önálló gazdaságok támogatása	0	90	28	18	2	138
Agrár-környezetgazdálkodás	0	31 363	31 361	27 625	744	91 093
Mezőgazdasági területek erdősítése	0	4 134	1 813	9 135	4 850	19 932
Kedvezőtlen adottságú területek támogatása	3	187	102	46	0	338
Összesen	948	38 129	35 286	37 272	5 603	117 238

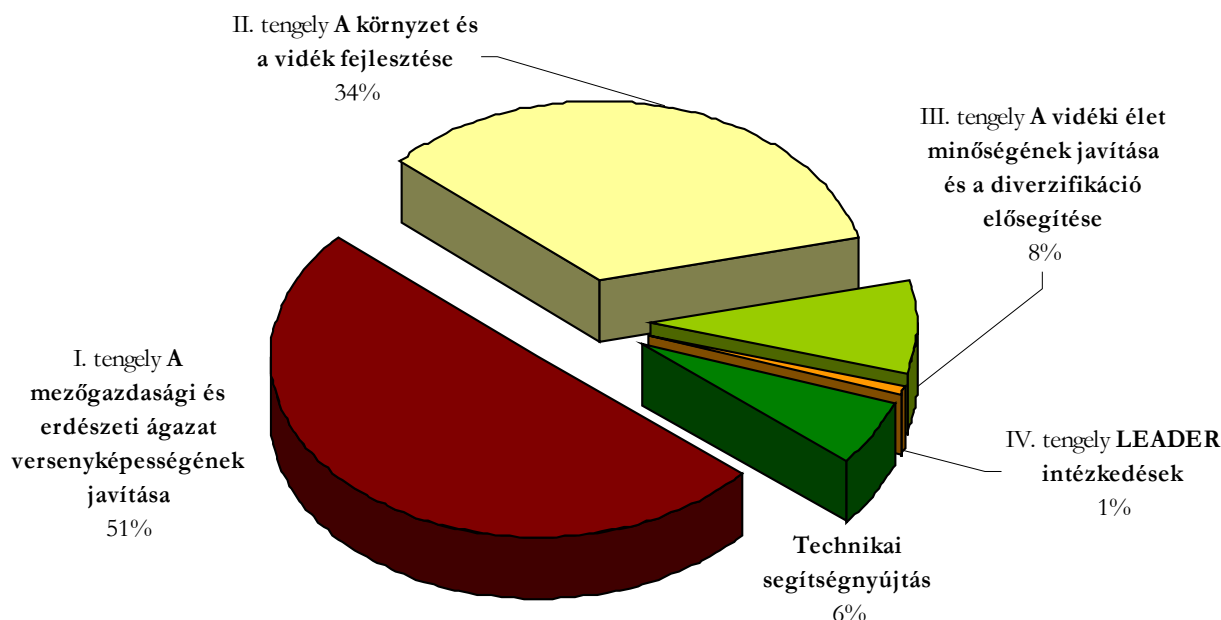
Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A folyósított támogatás összege 2011-ben a II. tengelynél volt a legmagasabb, a program eddigi összes kifizetését tekintve az I. tengely a meghatározó. Az ÚMVP keretében 2007-2011 között kifizetett mintegy 629,1 milliárd forint összegű vidékfejlesztési támogatás

több mint fele (51 százaléka) a mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítását szolgálta. További egyharmada pedig a környezet és a vidék fejlesztését célozta (4. ábra)

4. ábra: ÚMVP kifizetések tengelyenként, kumulált adatok 2007-től - 2011. III. negyedév végéig

százalék

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Egyéb, uniós támogatásokat kiegészítő nemzeti támogatások

A nemzeti kiegészítő támogatással működő programokkal összefüggésben 2011-ben 15,4 milliárd forint

összegű támogatásban részesültek az érintettek, melyből 6,1 milliárd forint a nemzeti rész. (5. táblázat) A kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós forrásból finanszírozott része a belpiaci támogatások között szerepel. (6. táblázat)

5. táblázat: Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok

Jogcímek	2011	
	Összes kifizetés	Ebből: nemzeti
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	1 048	524
Iskolatej program	1 284	981
Iskolagyümölcs program	1 496	464
Egyes speciális szövetkezők támogatása	3 975	922
Nemzeti Diverzifikációs Program	4 423	1 168
Állatbetegségek és zoonózis felszámolása	1 665	656
Unós programok ÁFA fedezete	1 461	1 461
Összesen	15 352	6 117

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

IV. Közvetlen uniós támogatások

Pénzforgalmi szemléletben 2011-ben 173,1 milliárd forint (6. táblázat) közvetlen termelői támogatás került kifizetésre. Ebből 36,5 milliárd forint a 2010-es gazdasági évhez tartozó támogatás, mely az idei év első felében került átutalásra, 136,6 milliárd forint pedig az október közepétől előrehozott kifizetésként teljesített támogatás, mely a 2011-es gazdasági évhez kötődik.

A piaci támogatások nagysága lényegében az előirányzottaknak megfelelően alakult. A tervezett 20,9

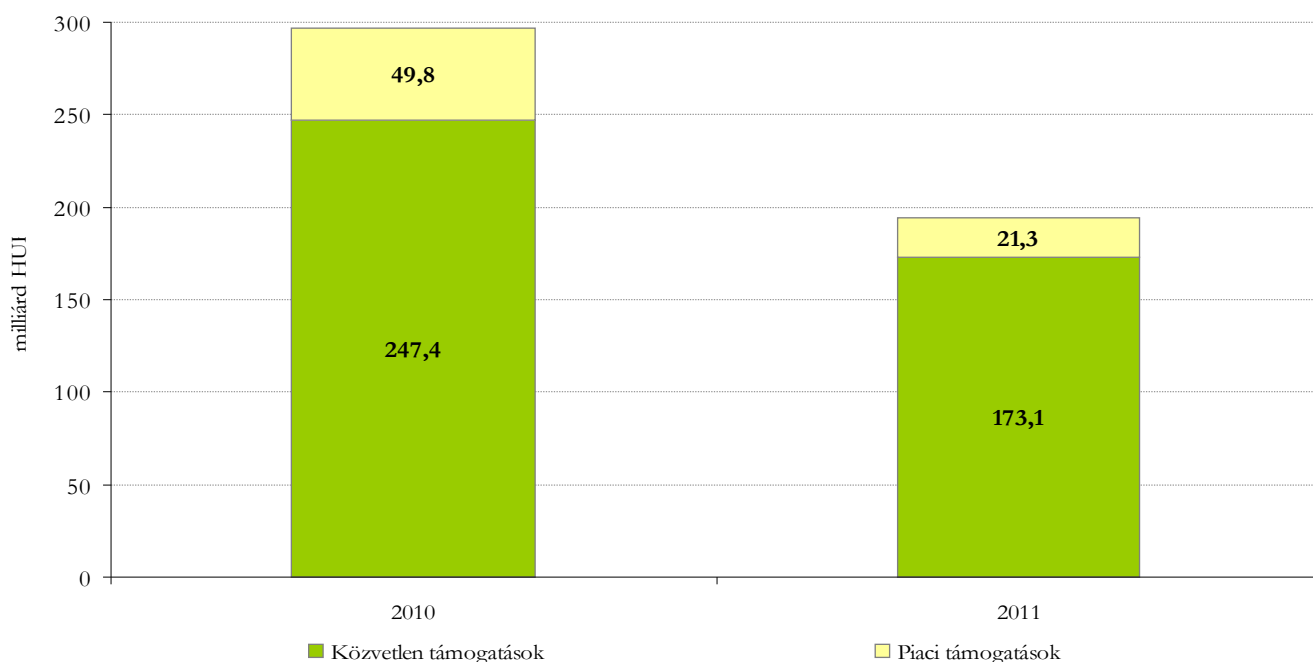
milliárd forintnál alig több, 21,3 milliárd forint támogatást folyósítottak, amelynek zöme 21,2 milliárd forint a belpiaci támogatásokra fordítódott. (6. táblázat) A jogcím csoport 2010. évi összege lényegesen nagyobb volt, amelynek oka – mint ahogyan az már említésre került – az egyszeri, 2010. évi területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás, illetve a különleges tejtámogatással. (5. ábra)

6. táblázat: Az EU által közvetlenül folyósított kifizetések

Jogcím	millió HUF	
	Aktuális előirányzat	2011
Közvetlen termelői támogatások	204 003	173 098
Piaci támogatások	20 964	21 260
Belpiaci intézkedések	20 738	20 478
Külpiaci intézkedések	225	380
Intervenciós költségek	1	402
Összesen	224 967	194 358

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

5. ábra: Az EU által közvetlenül folyósított támogatások teljesülése

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

V. Kiegészítő táblák

7. táblázat: SAPS, Top-up támogatások tárgyévi teljesülése részletesen

	millió HUF
Jogcím	2011
SAPS + elkülönített cukor és zöldség támogatás	175 676,5
Területalapú támogatás	142 056,7
Elkülönített cukor	11 244,6
Elkülönített zöldség	1 207,7
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó energianövény támogatás	-23,8
Szárított takarmány kvótákkal szabályozott támogatás	239,7
Feldolgozóipari célú málna- és földieper támogatás	4,5
Egyedi és különleges tejpiaci támogatás	12 308,2
Zöldség, gyümölcs és a dohány szerkezetátalakítás	8 638,9
Top-up	26 557,4
Burley dohány -termeléshez kötött	1,8
Virginia dohány -termeléshez kötött	7,0
Héjas - termeléshez kötött	96,3
Rizs - termeléshez kötött	206,1
Szántóföldi - termeléshez kötött	-79,3
GOFR területalapú támogatás	29,1
Burley dohány kiegészítő-termeléstől elválasztott	150,1
Hüvelyesek kiegészítő-termeléstől elválasztott	0,0
Rizs kiegészítő-termeléstől elválasztott	90,9
Anyajuh támogatás	1 622,6
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – termeléstől elválasztott	466,2
Anyatehén támogatás	4 239,0
Anyatehén támogatás - termeléstől elválasztott	1 042,6
Húsmarhatartás támogatás – termeléstől elválasztott	4 571,9
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása	0,6
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása - elválasztott	1 668,1
Nemzeti tejtámogatás	11 461,2
Virginia dohány kiegészítő-termeléstől elválasztott	983,2
Összesen	202 233,9

Forrás: MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

VI. A mezőgazdaság hitelállománya²

A nemzet összes társas vállalkozásainak hitelállományából a mezőgazdaság társas vállalkozásainak részesedése 2011 negyedik negyedévében 4,2 százalék, ez 0,2 százalékponttal alacsonyabb érték, mint 2011 harmadik negyedévében volt.

2010-ben és 2011-ben egyaránt lejárat szerint minden negyedévre az éven túli hitelek dominanciája volt jellemző (6. ábra). 2010 negyedik negyedévéhez képest 2011 végére valamelyest csökkent a hosszú hitelek aránya (63,8- ról 61,5 százalékra). Ezzel párhuzamosan a rövid lejáratú hitelek aránya növekedett 2,3 százalékponttal, 38,5 százalékra.

A hitelállomány tekintetében az látható, hogy az elmúlt egy évben a hosszú hitelek állománya gyakorlatilag nem változott, míg a rövid hitelek állománya 10,3 százalékkal bővült.

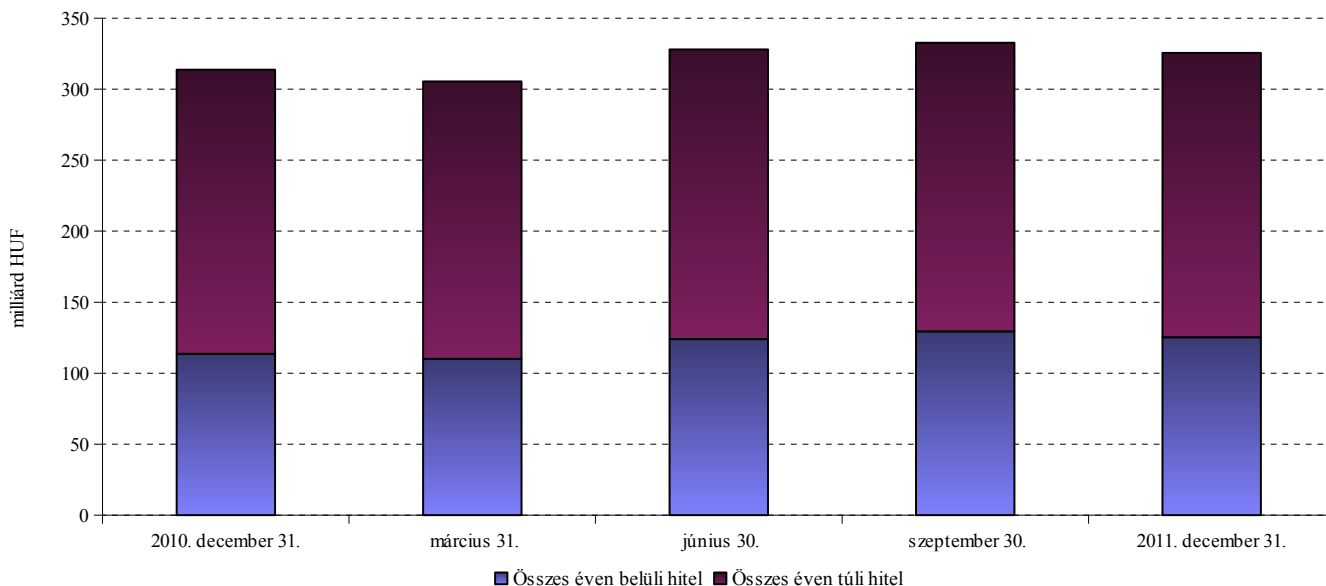
A mezőgazdaság hiteleinek – az elmúlt négy negyedév átlagában – 20,4 százaléka volt deviza alapú

(7. ábra). 2011 első negyedévében 19,1 százalék, második negyedévben 18,8 százalék volt a deviza hitelek részesedése, azonban ez az arány az árfolyamgyengülés hatására 20,4 százalékra nőtt 2011 harmadik, majd 21,7 százalékra nőtt 2011 negyedik negyedévének végére. A nemzetgazdaságra jellemző érték azonban ennél jóval magasabb (ez 59,5 százalék volt 2011 decemberében).

A szövetkezeti hitelintézetek kihelyezéseinek állománya 2011 első harmadik negyedévéhez képest kis mértékben (0,7 százalékponttal) csökkent, jelenleg 14,3 százalék (8. ábra). Az innen igényelt hitelek sajátossága, hogy 90 százalékban Ft alapúak, lejáratát tekintve pedig döntő többségében éven túliak.

2011 harmadik negyedév értékéhez viszonyítva az ágazat társas vállalkozásainak hitelállománya az előző negyedévhez képest 2011 negyedik negyedévében szűkült 2,1 százalékkal, ugyanakkor éves viszonylatban bővült 3,8 százalékkal, összege 325,6 milliárd forint.

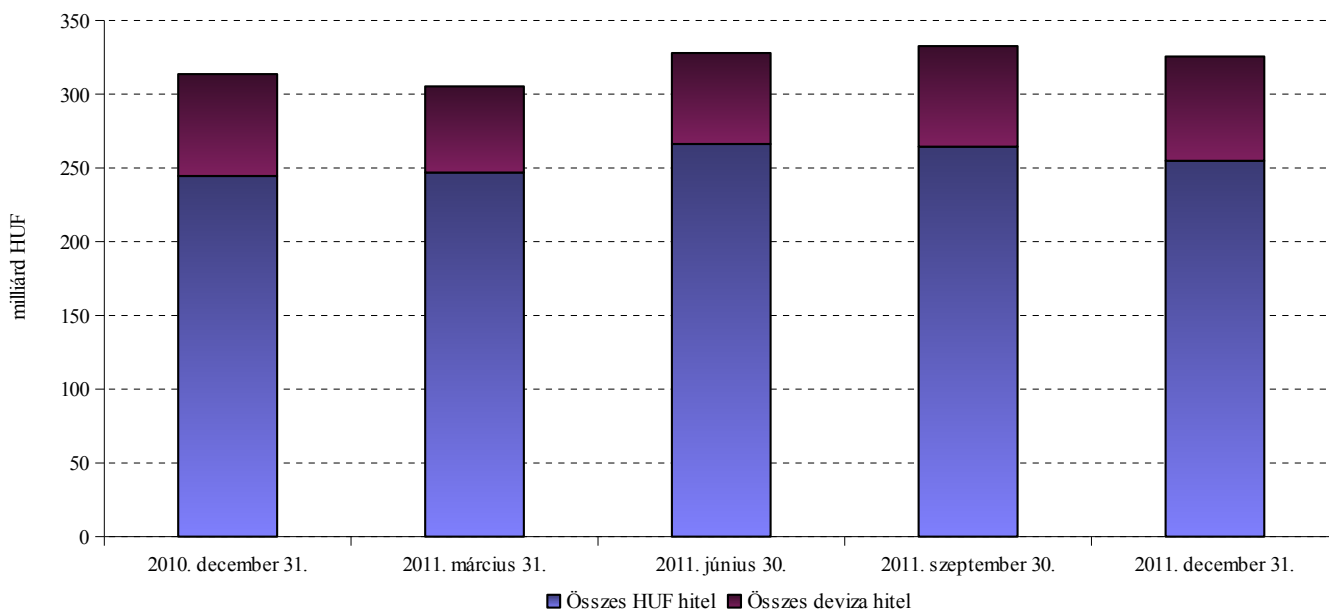
6. ábra: A mezőgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya és lejáratú szerinti megoszlása és alakulása 2011 negyedik negyedévet megelőző egy évben

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

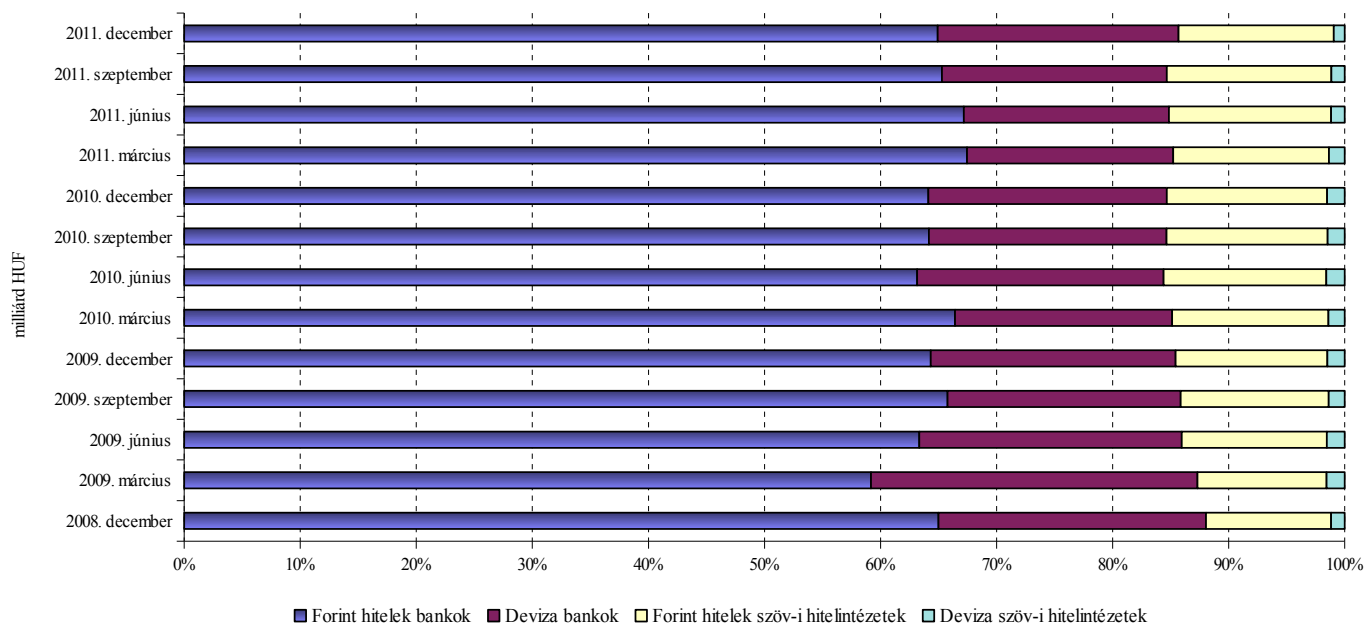
² Csak a mezőgazdasági termelést fő tevékenységként végző társas vállalkozások hiteleire vonatkozik, nem tartalmazza az egyéni gazdaságok és egyéb pl. integrátor szervezetek hitelállományát.

7. ábra: A mezőgazdaság társas vállalkozásainak hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása 2011 negyedik negyedét megelőző egy évben

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

8. ábra: A mezőgazdaság társas vállalkozásainak hitelállományának forrás és a hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása 2008 és 2011 negyedik negyedéve között

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

VII. Lízing cégek mezőgazdasági kihelyezései

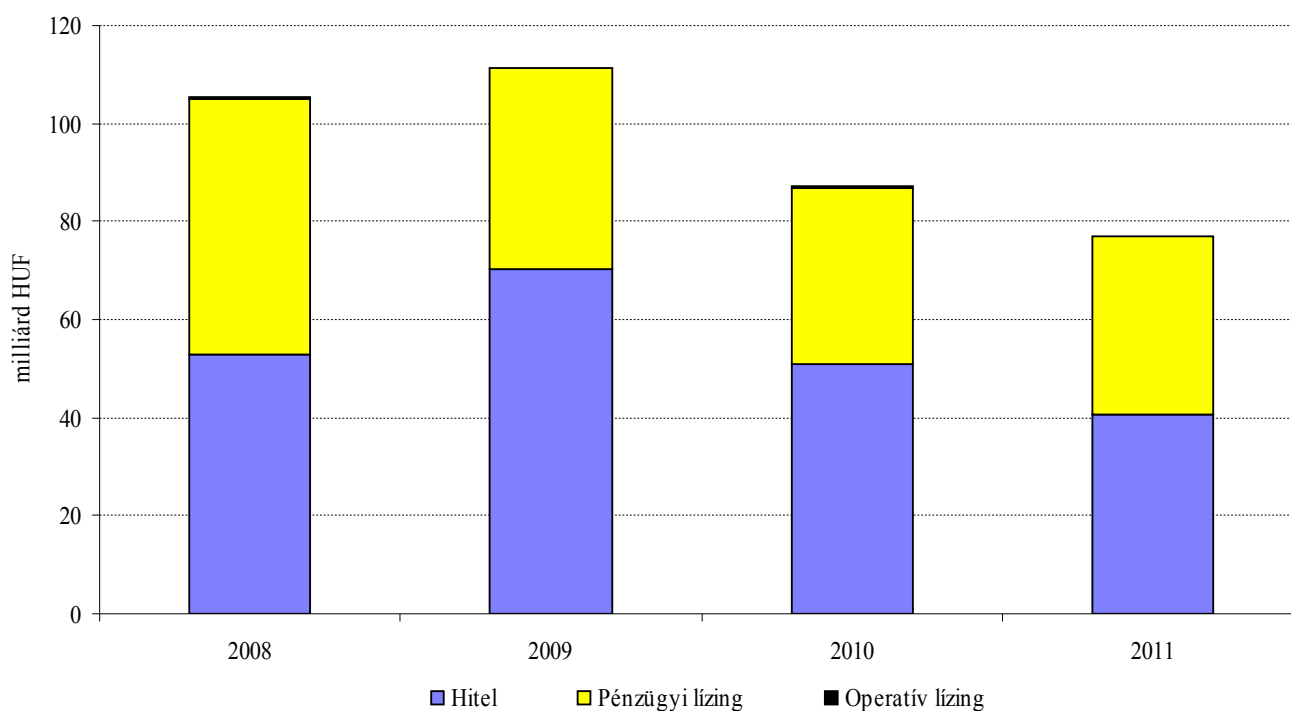
2011 negyedik negyedévében a mezőgazdasági új és használt gépek lízing cégek által finanszírozott állományában az előző év végéhez képest a mezőgazdasági lízingpiaci szegmensben a lízingcégek hiteleinek csökkenése miatt 10 milliárdos visszaesés tapasztalható, így jelenleg az állomány 77,15 milliárd forint.

Látható (9. ábra), hogy míg 2008-hoz képest 2009-ben nőtt a felvett hitel aránya (50 százalékról 63 százalékra) – ami elsősorban a beruházási támogatások emelkedésének köszönhető –, addig a pénzügyi és operatív lízingé jelentősen csökkent (49 százalékról 36 százalékra, illetve 0,26 százalékról 0,09 százalékra). 2010 során

azonban a trend megfordult és újra bővülésnek indult a pénzügyi és operatív lízing részesedése, a hitel pedig mérséklődött.

A 2011-es év során tovább folytatódott a 2010-ben elindult trend, bővült a pénzügyi és operatív lízing, míg a lízingcégek által folyósított hitelek állománya visszaesett több, mint 10 milliárd forinttal. Mindezzel párhuzamosan a hitel aránya is csökkent 6 százalékponttal, míg a pénzügyi lízing ugyanilyen arányban nőtt. Az operatív lízing részesedése lényegében nem változott a 2010-es évhez viszonyítva.

9. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévőségeinek alakulása

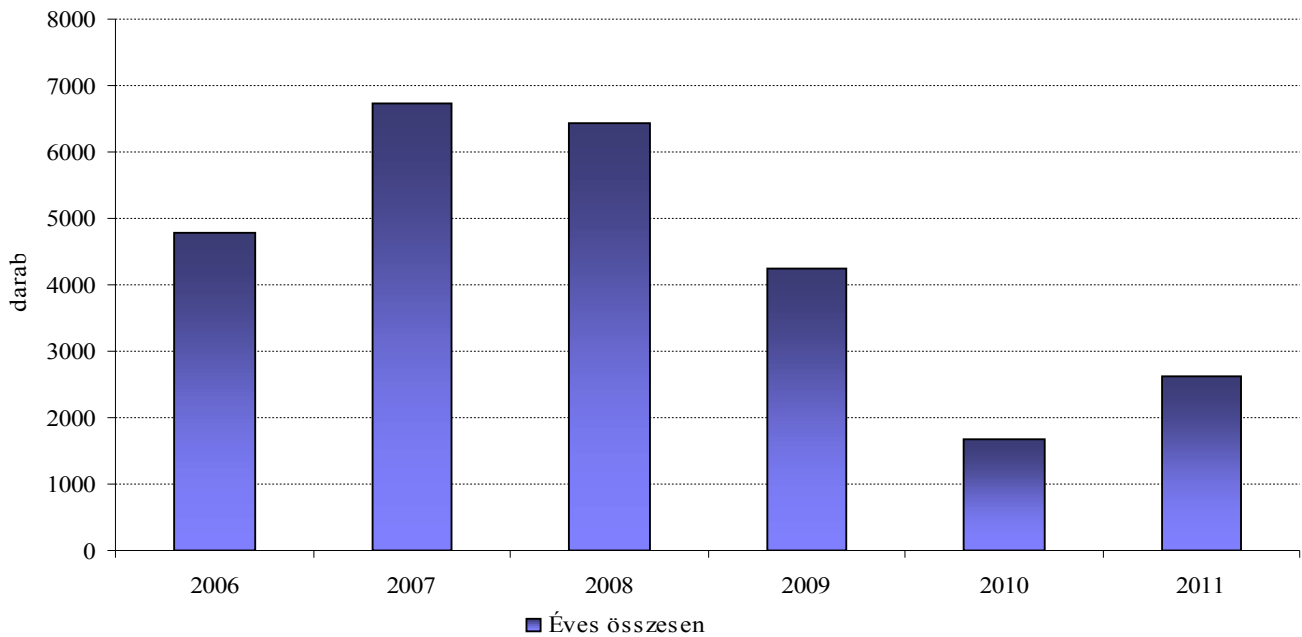

Forrás: Magyar lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megállapítható, hogy éves szinten 2007-től kezdődően folyamatosan mérséklődik a szerződéskötések száma (10. ábra). Biztató jelként értékelhető, hogy – 2008 után először – 2011-es év során újra nőtt a szerződések szá-

ma, – különösen azért, mert a jellemzően lízingcégek által finanszírozott mezőgazdasági gépvásárlások esetében mindez beruházás-támogatási program nélkül valósult meg.

10. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződészettségének éves alakulása

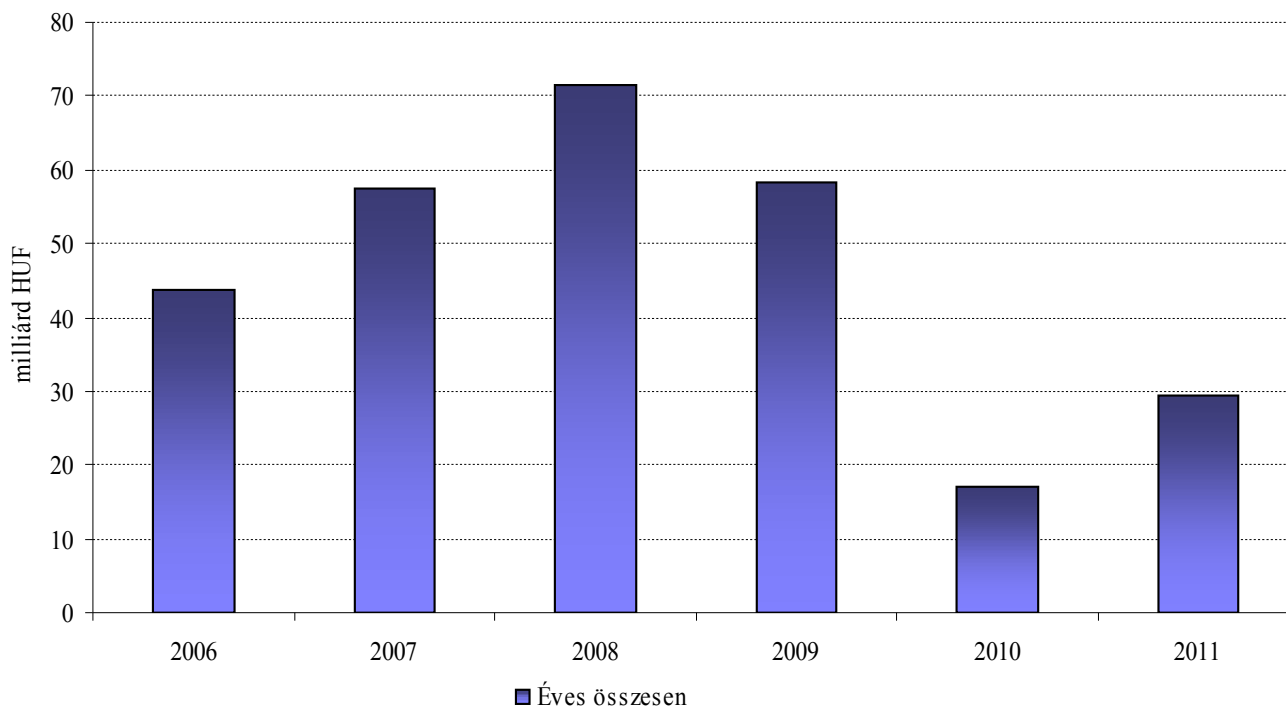

Forrás: Magyar lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A finanszírozott összeg negyedéves alakulását vizsgálva (11. ábra) megállapítható, hogy éves alapon 2009-ben és 2010-ben is csökkent az állomány. 2011-ben, hasonlóan a szerződésállomány alakulásához, itt is meg-

fordult a tendencia. Mindez jelentős pozitívum, hiszen elsősorban a szántóföldi növénytermesztők támogatás nélkül is képesek voltak gépberuházásokat végrehajtani.

11. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági finanszírozott összegének éves alakulása

Forrás: Magyar lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

VIII. Ágazati csődráták

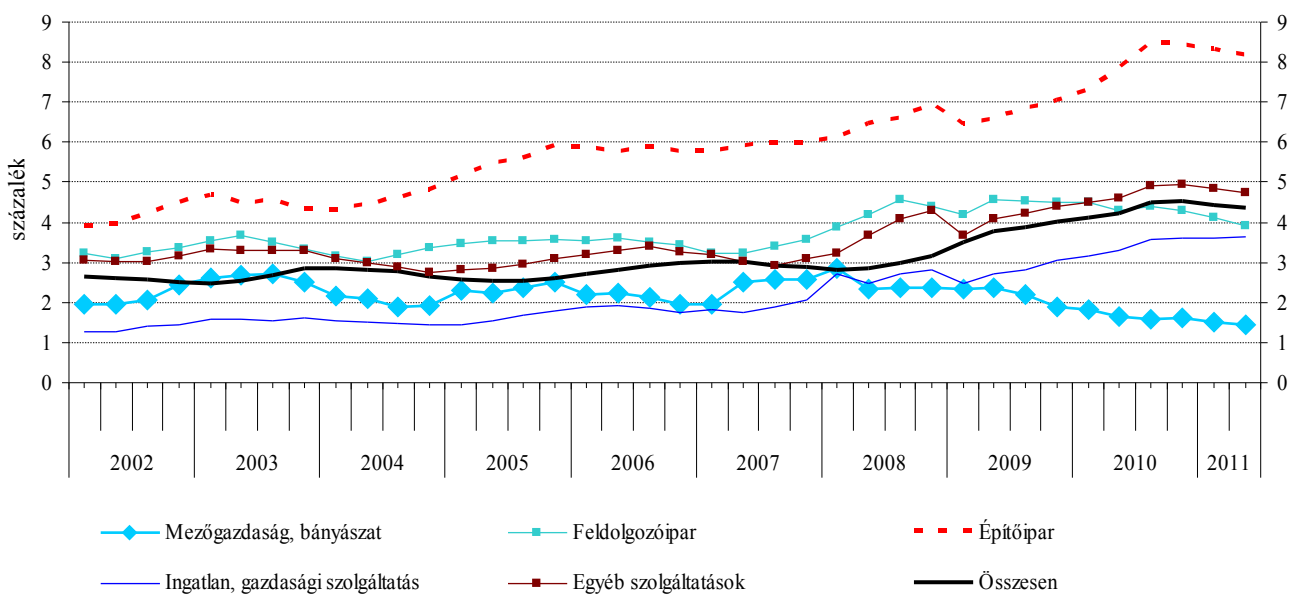
Az ágazati csődráták egy adott ágazatban csődeljárás alatt lévő és az egy évvel korábban működő társas vállalkozások százalékos arányát mutatja. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

A 12. ábrából látszik, hogy a mezőgazdasági vállalkozások esetében 2008 után lassú mérséklődés tapasztalható.

Míg 2008 első negyedében 2,8 százalék is volt a mutató értéke, addig 2011 első félévének végére a mutató 1,4 százalékra csökkent.

Összevetve a többi ágazattal, a mezőgazdaság a legkisebb mutatójával a megbízhatóbb adósok közé tartozik akkor, amikor a legtöbb ágazatban a mutató értéke igen magas szintet ért el.

12. ábra: Ágazati csődráták

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Pénzügyi Stabilitási Jelentés, 2011. november

